

KDYŽ PÁN MĚNÍ NÁŠ PŘÍBĚH

Mt 19,16-22

kázání ze soboty 7. 9. 2013 – br. Roman Mach

Úvodní ilustrace (mimo jiné):

Paolo Coelho: „Alchymista“. Poetický příběh či velké podobenství o tom, jak mladý španělský pastýř zanechá své stádečko ovcí a pastýřský způsob života a vydá se hledat svůj „velký příběh“; a to mu přináší velké poznatky i velké těžkosti. Zjistí také, že mnozí lidé nežijí svůj skutečný příběh, jen o něm sní.

Náš dnešní text (Mt 19,16 – 22, již čten) hovoří o kapitolách/příbězích v životě víry:

Mt 19,16 - 22 (ČEP) ¹⁶ *A hle, kdosi k němu přišel a zeptal se ho: „Mistře, co dobrého mám udělat, abych získal věčný život?“* ¹⁷ *On mu řekl: „Proč se mě ptáš na dobré? Jediný je dobrý! A chceš-li vejít do života, zachovávej příkázání!“*

¹⁸ *Otázal se ho: „Která?“ Ježíš odpověděl: „Nebudeš zabíjet, cizoložit, krást, křivě svědčit, ¹⁹ cti otce a matku, miluj svého bližního jako sám sebe.“*

²⁰ *Mladík (neani,skoj) mu řekl: „To jsem všechno dodržoval! Co mi ještě schází?“*

²¹ *Ježíš mu odpověděl: „Chceš-li být dokonalý, jdi, prodej, co ti patří, rozdej chudým, a budeš mít poklad v nebi; pak přijď a následuj mne.“*

²² *Když mladík (neani,skoj) uslyšel to slovo, smuten odešel, neboť měl mnoho majetku.*

(²³ Ježíš řekl svým učedníkům: „Amen, pravím vám, že bohatý těžko vejde do království nebeského. ²⁴ Znovu vám říkám, snáze projde velbloud uchem jehly než bohatý do Božího království.“ ²⁵ Když to učedníci slyšeli, velice se zhrozili a řekli: „Kdo potom může být spasen?“ ²⁶ Ježíš na ně pohledl a řekl: „U lidí je to nemožné, ale u Boha je možné všechno.“)

Zajímavé tázání. *A hle, kdosi k němu přišel a zeptal se ho: „Mistře, co dobrého mám udělat, abych získal věčný život?“* Setkání tohoto bohatého muže s Ježíšem zjevně svědčí o hledání, přechodovém období v životě, o pocitu, že – navzdory zbožnosti a zachovávaní Božích příkázání – v tom dosavadním příběhu něco schází.

Jednotlivá podání. Mt, Mk a Lk podávají tento příběh rozdílně - volím Matouše, protože se domnívám, že se tam objevují důležitá vodítka. Naše čtení bude ovlivněno přítomností důležitého slůvka v textu (telos) a dalších detailů, ale také naším věkem a typem (duchovní) zkušeností.

O jaký příběh (kapitolu života) se jedná? Možná bude ilustrativní, když zde na sebe něco prozradím. Když jsem o tomto motivu kázal před zhruba 10 lety, domníval jsem se, že tento člověk hledá to, co dnes nazveme jako „Velký vítězný příběh“ (Coelho...). To bylo, jak dnes vidím, dáno také mým tehdejším věkem a tím, že jsem tehdy mířil především na mladé lidi, u kterých skutečně platí, že potřebují najít svůj „Velký vítězný příběh“ – jinými slovy, po dvacítce je před nimi to období života, kdy je třeba něco dokázat, něčím být, postarat se o sebe a o rodinu, a tak dále. To vše je obvyklým (a legitimním) obsahem té první, mladší části naší dospělosti.

Kdo že se to táže? Když ovšem v evangeliu čteme, že tento konkrétní bohatý muž byl „mladík“ (neani,skoj), musíme se vrátit do zvyklostí tehdejší doby, kdy takový

popis sotva označuje dvacátníka. V tehdejšímu pohledu byla, jak víte, věkovém prahem k veřejnému vystupování nebo učení třicítka, což platilo i o Ježíši. Muž, který se s ním zde dal takto veřejně do řeči (jako s učitelem), je ve v. 20 označen jako „neani,skoj“= svobodný mladý muž, nebo obecně muž ve věku 24 - 40 let(!).¹ Tazatel se tedy svým věkem blíží spíše 30ce než 20ce. Matoušův popis možná naznačuje, že byl „mladší než Ježíš“ Pokud byl věkový rozdíl mezi ním a Ježíšem malý, stává se celé toto zastavení ještě zajímavějším (jak uvidíme).

Před Ježíšem tedy stojí někdo, kdo už má svůj úspěch, je majetný, bohatý – ať už majetek zdědil či sám získal, je zajištěn, a v dobovém pohledu dokonce požehnaný. Jinými slovy, **on už svůj velký vítězný příběh má**. Co zazní dále?

„... *Chceš-li vejít do života, zachovávej příkázání!*“... „*To jsem všechno dodržoval! Co mi ještě schází?*“

Tato část debaty přináší další důležité postřehy o tazateli:

1. Je to již praktikující věřící; zbožný člověk;

2. Navzdory tomu přetrvává jeho pocit a otázka: „Co mi ještě schází?“

Pročpak jen ta debata neskončila zde? Zachovááš příkázání? Výborně, mladý muži! Tak jdi a pokračuj v tom. Copak by zde ještě mohlo scházet? O tom něco napoví jedno speciální slovíčko z Ježíšovy odpovědi: ²¹ „*Chceš-li být dokonalý (teleios), jdi, prodej, co ti patří, rozdej chudým, a budeš mít poklad v nebi; pak přijď a následuj mne.*“

Jen na dvou místech všech čtyř evangelií se objevuje „teleios“²²: Mt 5,4 (*Bud'te tedy dokonalí, jako je dokonalý váš nebeský Otec – následování Boha, podobání se...*) a zde (Mt 19,21).

„**Teleios**“ (o člověku): být dospělý, zletilý, zralý, úplný – „v cíli“, „na vrcholu“, „dokonalý“ – ovšem dynamicky; je to proces, děj, příběh; jako „jít vrcholnou cestou“, „hřebenovkou“...

Obrat „*Chceš-li být dokonalý*“ tedy můžeme číst jako „Chceš jít svou vrcholnou cestou?“ Nebo, slovy našeho uvažování: „Chceš žít svůj vrcholný příběh?“

Zkusíme tedy celou věc dnes číst takto: Bohatý a zbožný „mladík“ žije příběh, který není nutně sám o sobě špatný, stejně jako není majetek sám o sobě špatný (mudrosloví a proroci varují nikoli před majetkem, nýbrž před jeho nezvládnutím). Problém jeho dosavadního příběhu je spíše v tom, že přišel čas z něj vyjít – že je konfrontován s příběhem jiným a důležitějším. On nemá pouze opustit *majetek* jako předmět, ke kterému má silnou vazbu: má opustit svůj ‚bohatý příběh‘ - změnit svou roli, stát se někým jiným. Doposud legitimní ‚středobod‘ příběhu se změní, požehnaní nyní bude spočívat v něčem jiném: „*Jdi, prodej, co ti patří, rozdej chudým, a budeš mít poklad v nebi; pak přijď a následuj mne.*“

Ano, Ježíš je ten, kdo mění naše příběhy, kdo zve k příběhu novému; ačkoli zřejmě není o mnoho starší než bohatý tazatel, volá jej z jeho VVP někam dále a jinam. Nazvěme to spolu **Hlubokým příběhem**.

Abychom lépe rozuměli rozdílu mezi VVP a HP: vzpomínáte si na jiné motivy v Bibli, kde se velmi zřetelně popisuje přechod zbožného, věřícího člověka z jedné životní kapitoly do jiné, z jednoho příběhu do druhého? Dva jsou velmi typické:

Jób, který až doposud žil VVP (a byl v tom skvělý), ale dál už takto nemůže. Proč? Protože ho život konfrontuje s něčím zcela odlišným, co nelze zvládnout stejným způsobem jako dosud.

Elijáš po Karmelu: až dosud žil VVP (a byl v tom skvělý) opakovaně mu šlo o život, ale rovněž už dál takto nemůže. Proč? Protože už nedokáže čelit stále stejným nesnázím tak, jako dosud.

Vidíme zde také **přechodová období**. Oba tyto hrdinové vstupují do krize; nemohou se vrátit zpět, cesta vede jen kupředu. Velké **proměny** (nikoli **změny**) se v životě člověka nedějí ze dne na den („Ráno jsem se probudil jako jiný člověk...“ :-)). Mezi **zásadními** kapitolami či příběhy života se nacházejí přechodová období – u Elijáše mělo toto období podobu nehostinné pouště a návratu k počátkům jeho víry, u Jóba sezení v popelišti. Nesnadná a nepříjemná období, ve kterých Bůh sice pracuje, ale člověk tomu nerozumí.

Vede další cesta vzhůru, či dolů? Když Bůh člověka povolává k Hlubokému příběhu, lidsky se to jeví tak, že nejde o cestu vzhůru (jako ve VVP, kdy se „dařilo“), nýbrž „dolů“. Považte (kdybyste tam stáli): když tento člověk, který je poměrně brzy v životě úspěšný, opustí to, co dosud budoval, a půjde za tím kontroverzním rabínem, opravdu si tímto rozhodnutím polepší? Bude to moudré? Jedna z velmi pěkných křesťanských knih (R. Rohr) o duchovním růstu nese název „Padat vzhůru“ (Falling Upwards). Muž z našeho příběhu je volán k tomu, aby se naučil „padat vzhůru“. Lidsky se to tak nejeví, on sám to cítí jako krizi, ale v jediném zvláštním pohledu – ‚shodou okolností‘ právě v Božím pohledu – platí, že opustit vše a jít za Ježíšem je pro tohoto konkrétního muže cestou vzhůru.

Vzpomeneme-li znovu na Jóba a Elijáše, je zajímavé číst a promýšlet si, jak se jejich další příběh změnil. U Elijáše je to velmi patrné: pomaže za sebe nástupce, bude ještě sloužit, ale bude to příběh odlišný a méně efektivní než ten dosavadní. A když mluvíme o Jóbovi a Eliášovi: o hloubce jejich zápasu svědčí ta skutečnost, že si tehdy přáli umřít:

„Zemřít a povstat k novému životu“ – tohle přece známe odjinud. Je to Kristův motiv; také motiv křtu; a možná, že to má pro kapitoly našich životů význam hlubší, než jsme si až dosud mysleli. Jób, Eliáš (nebo třeba Jonáš) dojdou **v životě víry** do bodu, kdy chtějí umřít a v jistém smyslu musejí umřít, aby povstali k novému – a už jinému – příběhu. Něco v životě zemřelo, něco nového se těžce rodí.

Muž, který se setkal s Ježíšem, sice nevyjádřil myšlenku, že chce raději zemřít, ale zjevně se nacházel v krizi a „odešel smuten“, ačkoli si uvědomoval, že ten dosavadní příběh už nestačí. Nezapomeňme, že byl už předtím zbožným věřícím člověkem: právě na cestě zbožnosti byl konfrontován s výzvou žít nový a odlišný příběh, **stát se už někým jiným**. Proč **takto bohatý** vejde **tak těžko** do království (v. 23)? Protože cesta dál vede skrze Hluboký příběh, ale on zůstává příliš závislý na svém ‚bohatém příběhu‘, VVP, **přestože nadešel čas a on ví, že „něco schází“**.

Jak se to týká nás? Ti z vás, kdo už něco podobného prožili, vědí v tuto chvíli velmi dobře, o čem se zde hovoří. Dříve nebo později v našem životě přichází podobná výzva – ať už typicky ve středním věku, nebo jindy. Poznává se to asi hlavně podle toho, že buďto stejné věci už nelze zvládat jako dosud – nebo přijdou úplně jiné věci,

které nelze zvládat jako dosud. To asi není hanba, ale spíše znamená proměny: jeden příběh, který byl možná původně dobrý a správný, přestává fungovat, „umírá“ – a ten nový je ještě velmi nejasný, stejně jako toto nové Boží jednání.

Pozor na pokušení VVP. Čím větší a vítěznější ten předchozí příběh byl, tím může být těžší z něj vyjít, když nastal čas. Všimněte si, že i Ježíšovi odpůrci měli za sebou své VVP, ze kterých ani v nejmenším nechtěli vyjít. Pokušení zůstat ve VVP i když už nám nesluší je tak silné i proto, že proměna bývá matoucí a nesnadná. Dokonce čteme, že (v. 26) „U lidí je to nemožné, ale u Boha je možné všechno.“

Muž hlubokého příběhu. Je pozoruhodné, že Ježíši bylo jen něco přes třicet – a přesto byl sám mužem hlubokého příběhu (tedy „padání vzhůru“). Skutečně, mít za cíl a vrchol své nevděčné služby smrt na kříži, tak to je „cestou vzhůru“ pouze z jediného, Božího úhlu pohledu. **Duchovní pohled na věci není každý zbožný pohled** (či úlet); je to jen ten, který hledá a rozpoznává Boží pohled, Boží povolání.

Zdá se, že Ježíš povolává své následovníky k osobním hlubokým příběhům – různým, ale hlubokým. Být křesťanem, následovat Ježíše – **to je přece o tomhle**, „zemřít a povstat“, možná víc, než jednou. Všimněte si ale, že pro nás bývá mnohem srozumitelnější logika prvního příběhu, VVP: kdy všechno v životě jde, jak má, a vše je zjevně na cestě „vzhůru“. Lidské organizace bývají společenstvími prvního příběhu a udržují si jeho mentalitu („aby všechno šlapalo“). Cesta dále bývá spíše individuální, nežli kolektivní.

Velké motivy Písma přitom opakovaně hovoří o tom, že cesta „dolů“ (v Kristově smyslu) je cestou vzhůru a že velké proměny u hrdinů (a hrdinek) víry nastávají tehdy, když se – lidsky viděno – nedaří a věci vůbec nejdou tak, jak jít mají.

O tom všem jsme dnes přemýšleli proto, aby:

**naš život víry, naše zbožnost či duchovnost byly „padáním vzhůru“
aby každý z nás včas rozpoznal svůj Hluboký příběh**

A nezapomeňte :-): „U lidí je to nemožné, ale u Boha je možné všechno.“